

Dot. wypadek nr: 547/14

UCHWAŁA

PAŃSTWOWEJ KOMISJI BADANIA WYPADKÓW LOTNICZYCH

Po rozpatrzeniu w dniu 8 kwietnia 2015 r., przedstawionych przez Ośrodek Szkolenia Lotniczego Aeroklub Warmińsko Mazurski informacji o okolicznościach zaistnienia zdarzenia lotniczego szybowca SZD-50.3 Puchacz, które wydarzyło się 6 maja 2014 r., na lotnisku Olsztyn Dajtki, działając w oparciu o **art. 5 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 996/2010 w sprawie badania wypadków i incydentów w lotnictwie cywilnym oraz zapobiegania im oraz uchylającego dyrektywę 94/56/WE¹**, Państwowa Komisja Badania Wypadków Lotniczych przyjęła ustalenia wyżej wymienionego podmiotu i podjęła decyzję o zakończeniu badania.

Informacje/raport o zdarzeniu

Przebieg i okoliczności zdarzenia:

W dniu 06.05.2014, Ośrodek Szkolenia Lotniczego - Aeroklub Warmińsko – Mazurski w Olsztynie na lotnisku Dajtki zorganizował loty szybowcowe szkolne i treningowe. W ramach tych lotów instruktor z uprawnieniem FI Restricted o godzinie 12⁴⁰ wystartował za wyciągarką do lotu na zadanie A VI/1 (nauka wykorzystywania wznoszeń termicznych) przy wietrze czołowo-bocznym. Start przebiegł bez zakłóceń. Lądowanie nastąpiło o godzinie 14⁰³. Po przerwie instruktor rozpoczął realizację zadania A IV/2 z innym uczniem. Wiatr zmienił kierunek na tylnoboczny a jego prędkość wynosiła 1,5 - 2 a czasami do 4 m/s. Pierwszy start instruktor wykonał o godzinie 15³³. Podczas tego startu instruktor stwierdził, że była odczuwalna mniejsza moc wyciągarki podczas rozbiegu i wznoszenia do wysokości ok 30 m.

O godzinie 16⁰⁵ instruktor z tym samym uczniem wystartował za wyciągarką do drugiego lotu szkolnego na „celność lądowania”. Ze względu na tylnoboczny wiatr i słabą moc wyciągarki rozbieg był dłuższy niż zazwyczaj. Uczeń pilot, po uzyskaniu prędkości ok. 85 km/h, rozpoczął łagodne wznoszenie. Kąt wznoszenia, jaki przyjął uczeń pilot, był jednak za duży i prędkość zaczęła maleć. Zdaniem komisji, instruktor (z niedużym doświadczeniem), nie był przygotowany na podjęcie natychmiastowych reakcji na błąd ucznia (którego kwalifikacje i doświadczenie było bardzo małe) i zamiast samemu zareagować, pozwolił mu na samodzielne sterowanie. Uczeń pilot widząc, że prędkość szybowca spada, samodzielnie zmniejszył kąt wznoszenia oddając drążek sterowy. W tej sytuacji nastąpiło zluźnienie liny wyciągarkowej, otwarcie spadochronika i spadek

¹ Dz. U. UE. L. z 2010 r., Nr 295, poz. 35

prędkości szybowca. W tym momencie osoba obsługująca wyciągarkę, widząc otwarty spadochronik uznała, że szybowiec wczepił się i przerwała ciąg. Najprawdopodobniej, gdyby „wyciągarkowy” nie przerwał ciągu, szybowiec po chwili odzyskałby utraconą prędkość.

Szybowiec lecąc nadal torem wnoszącym tracił prędkość. Instruktor spóźnił się z reakcją i dopiero, gdy prędkość spadła do ok. 80 km/h, oddał drążek i ustawił szybowiec do lotu szybowego. W trakcie tego manewru prędkość nadal spadała (poniżej 70 km/h). Spóźniona reakcja instruktora spowodowała, że szybowiec mimo, że był ustawiony w konfiguracji lotu ślizgowego to zmniejszył prędkość poniżej minimalnej, przeciągnął się i lądował z przepadnięciem z wysokości ok. 5 m. Po „twardym” lądowaniu, szybowiec, obracając się w prawo, przesunął się po trawiastej nawierzchni pasa. Po ok. 60 m, szybowiec zatrzymał się, odchylony od kierunku startu o ok. 130°. Instruktor jak i uczeń pilot nie odnieśli obrażeń.

Przyczyny zdarzenia lotniczego:

Przyczyną wypadku było dopuszczenie, przez instruktora szybowcowego, do nadmiernego spadku prędkości szybowca, podczas startu za wyciągarką.

Okoliczności sprzyjające zaistnieniu zdarzenia:

- tylny - boczny wiatr podczas startu
- przerwanie ciągu przez wyciągarkowego
- niesprawność wyciągarki, polegająca na obniżeniu siły ciągu.

Zalecenia profilaktyczne sformułowane przez Zespół Badania Wypadku Lotniczego użytkownika:

Zespół badawczy po zapoznaniu się ze zgromadzonymi w trakcie badania zdarzenia materiałami proponuje wprowadzenie następujących zaleceń profilaktycznych:

1. Przeprowadzenie szkolenia teoretycznego instruktorów szybowcowych, w zakresie postępowania w sytuacjach niebezpiecznych przy startach za wyciągarką, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji, w której występuje „słaby” ciąg, wieje tylny lub tylny - boczny wiatr do startu lub występuje połączenie tych dwóch czynników jednocześnie
2. Przeprowadzenie szkolenia praktycznego instruktorów szybowcowych (loty metodyczne) w postępowaniu w sytuacjach niebezpiecznych przy startach za wyciągarką, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji, w której występuje „słaby” ciąg, wieje tylny lub tylny - boczny wiatr do startu lub występuje połączenie tych dwóch czynników jednocześnie oraz podejmowanie decyzji o przerywaniu lotów, do czasu poprawy warunków do startu.
3. Przeprowadzenie szkolenia osób obsługujących wyciągarkę, w zakresie postępowania w sytuacjach niebezpiecznych, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji, w której występuje

„słaby” ciąg, wieje tylny lub tylny boczny wiatr do startu lub występuje połączenie tych dwóch czynników jednocześnie.

4. Wprowadzenie do programów szkolenia szybowcowego (teoretycznego i praktycznego), w ćwiczeniach dotyczących sytuacji niebezpiecznych podczas startu za wyciągarką, sposobów postępowania w sytuacjach niebezpiecznych przy startach za wyciągarką, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji, w której występuje „słaby” ciąg, wieje tylny lub tylny - boczny wiatr do startu lub występuje połączenie tych dwóch czynników jednocześnie oraz podejmowanie decyzji o przerywaniu lotów, do czasu poprawy warunków startu.

5. Dyrektor Aeroklubu jako osoba odpowiedzialna za bezpieczeństwo lotów, zleci opracowanie i wprowadzi do użytkowania w Ośrodku Szkolenia, Program Obsługi Wyciągarki, zawierający przynajmniej:

- Instrukcję użytkowania
- Terminarz prac okresowych
- Testy i sprawdziany wyciągarki określające jej sprawność

6. Dyrektor Aeroklubu jako osoba odpowiedzialna za bezpieczeństwo lotów, zleci opracowanie i wprowadzi do użytkowania w Ośrodku Szkolenia, Program Szkolenia Osób Obsługujących Wyciągarkę, zawierający przynajmniej:

- Wymagany zakres szkolenia teoretycznego
- Wymagany zakres szkolenia praktycznego
- Wymagany zakres stażu pod nadzorem
- Okresowe kontrole dla wyciągarkowych
- Uzyskiwanie i dokumentowanie uprawnień do obsługi wyciągarki jak i uprawnień instruktorskich do szkolenia na wyciągarce

Komisja nie sformułowała **zaleceń dotyczących bezpieczeństwa**.

Podpis nadzorującego badanie

podpis na oryginale